

Ár 2014, þriðjudaginn 27. maí, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Unnur Erla Jónsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 44/2014**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru dánarbú M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 20. mars 2014, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 17. mars 2014. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 20. mars 2014, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 14. apríl 2014. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 14. apríl 2014, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfi, dagsettu 2. maí 2014.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 27. maí 2014.

II.

Málsatvik.

Þann 10. mars 1997 var skuldabréf nr. X, að fjárhæð kr. 2.350.000, gefið út af A til FF. MM, B og C tókust á hendur sjálfskuldarábyrgð in solidum á láninu.

Þann 24. febrúar 2009 var skjalið „Niðurstaða greiðslumats“ undirritað. Óskuðu MM og B eftir að gangast í ábyrgð fyrir A á láni að fjárhæð kr. 2.600.000. Tilttekið var að niðurstaða greiðslumats benti til þess að lántakandi gæti efnt skuldbindingar sínar miðað við núverandi fjárhagsstöðu. Jafnframt kom fram að meira en helmingi lánsupphæðar yrði varið til greiðslu á skuldum lántakanda hjá sparisjóðnum. Einnig var útdráttur úr 3. mgr. 4. gr. samkomulags um notkun ábyrgða. Staðfestu MM og B að þeir hefðu fengið og kynnt sér bækling um sjálfskuldarábyrgðir og lánsveð.

Þann 25. febrúar 2009 var skuldabréf nr. Y, að fjárhæð kr. 2.600.000 gefið út af A til FF. Varnaraðili hefur nú tekið yfir réttindi og skyldur FF skv. skuldabréfinu. MM og B tókust á hendur sjálfskuldarábyrgð in solidum til tryggingar láninu. Staðfestu þeir að hafa kynnt sér efni bréfsins og að þeir gerðu sér grein fyrir í hverju ábyrgð þeirra væri fölgin og teldu hana samrýmast greiðslugetu sinni. Jafnframt hefðu þeir kynnt sér upplýsingabækling um ábyrgðir og efni gildandi samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga.

Þann 25. febrúar 2009 greiddi varnaraðili lánið út til A, kr. 2.509.803. Þann 26. febrúar 2009 greiddi A kr. 1.745.504, inn á lán nr. X.

Þann 16. ágúst 2010 var samningur um sjálfskuldarábyrgð vegna láns nr. Y undirritaður. Ábyrgðarmenn voru B og MM en skuldari var A. Fjárhæð sjálfskuldarábyrgðar var kr. 2.939.585. Tiltekið var að niðurstaða greiðslumats benti til þess að skuldari gæti ekki efnt skuldbindingar sínar miðað við núverandi fjárhagsstöðu. Af þeim ástæðum vildi sparisjóðurinn ráða eiganda eignarinnar frá því að setja hana að veði [svo] fyrir ofangreindri skuld. MM staðfesti með undirritun sinni að hann hefði kynnt sér skilmála samningsins og niðurstöðu greiðslumats. Með undirritun sinni taldist ábyrgðarmaður samþykkja ábyrgð sína og skilmála hennar og skilmála skuldbindingar skuldara. Staðfesti MM að honum hefði verið afhent og hann hefði kynnt sér fræðslurit sparisjóðanna og sjálfskuldarábyrgð.

Þann 1. apríl 2011 móttók umboðsmaður skuldara umsókn A um greiðsluaðlögun einstaklinga. Umsókn A um að leita samnings um greiðsluaðlögun var samþykkt þann 7. nóvember 2011. Þann 22. maí 2013 tilkynnti umboðsmaður skuldara að samningur um greiðsluaðlögun einstaklinga hjá A hefði komist á.

MM lést þann 10. janúar 2012 og var dánarbú hans tekið til opinberra skipta, með úrskurði héraðsdóms Reykjaness þann 18. september 2012.

Þann 2. nóvember 2011 [svo] lýsti varnaraðili kröfu að fjárhæð samtals kr. 3.959.778 í dánarbú MM, samkvæmt sjálfskuldarábyrgð á skuldabréfi nr. Y.

Þann 11. febrúar 2014 óskaði sóknaraðili eftir því að framangreind ábyrgð yrði látin niður falla. Varnaraðili svaraði þann 17. febrúar 2014 og kvað það afstöðu sína að ábyrgð dánarbúsins væri gild að því er varðaði fjárhæð kr. 3.048.499 (uppreiknað m.v. 24. janúar 2014).

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 17. mars 2014.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að verða leystur undan sjálfskuldarábyrgð gagnvart FF, en F. hefur yfirtekið réttindi og skyldur FF.

Sóknaraðili byggir kröfu sína á því að við útgáfu skuldabréfs nr. Y hafi varnaraðili ekki staðið við skyldur sínar samkvæmt samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, dags. 1. nóvember 2001, þar sem ekki hafi verið farið eftir ákvæðum samkomulagsins um framkvæmd greiðslumats en undir þetta taki varnaraðili. Fyrir liggir að skömmu eftir að umrætt lán hafi verið veitt, hafi aðalskuldari leitað til umboðsmanns skuldara og hann sé nú í greiðsluaðlögun.

Sóknaraðili bendir á að varnaraðili hafi borið því við að þrátt fyrir að annmarkar hafi verið á greiðslumatinu sé ábyrgð sóknaraðila gild að hluta, þar sem andvirði umrædds láns hafi að hluta verið notað til uppgreiðslu á eldra láni frá 1997, sbr. dóma Hæstaréttar í málum nr. 169/2012 og 376/2013. Sóknaraðili hafnar þessari skýringu varnaraðila. Í dómi Hæstaréttar í máli nr. 376/2013 hafi niðurstaða dómsins verið sú að talið hafi verið ósanngjarnt af hálfu Íslandsbanka að bera fyrir sig samning sem falist hafi í samþykki konu við að veita veð í fasteign sinni, umfram þá fjárhæð sem varið hafi verið til greiðslu eldri veðskulda sem hvílt hafi á fasteign hennar. Þar hafi verið um að ræða lánsfjárhæð sem notuð hafi verið til að greiða skuldir „ábyrgðarmannsins“ og hafi dómurinn bent á að lánin hefðu verið til langs tíma og með því hefði verið létt af konunni þeirri skyldu að greiða af lánunum eða bera áhættu af greiðslu afborgana, vaxta og verðbóta. Málið sé því ekki sambærilegt því máli sem

hér sé til úrlausnar. Í dómi Hæstaréttar í máli nr. 169/2012 hafi dómurinn komist að sambærilegri niðurstöðu og í máli nr. 376/2013 en þar hafi að vísu verið um að ræða sama aðalskuldara á gamalli og nýrri veðskuld. Þar sem dómurinn vísi í 36. gr. laga nr. 7/1936 megi ganga út frá því að einnig hafi verið tekið mið af því um hvernig lán hafi verið að ræða líkt og í dómnum frá 2013.

Sóknaraðili vísar máli sínu til stuðnings til samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga og 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga, en sérstaklega sé bent á aðstöðumun aðila, sem hafi annars vegar verið banki og hins vegar háaldraður maður á níræðisaldri. Sóknaraðili telur að aðstöðumunurinn gerist varla meiri og því verði það að teljast yfirmáta ósanngjarnt af bankanum að bera samningana fyrir sig. Það sama megi segja um skjalið þar sem MM riti undir þveröfuga niðurstöðu greiðslumats um að skuldari geti ekki efnt skuldbindingar sínar miðað við fjárhagsstöðu, aðeins nokkrum mánuðum eftir að FF hafi sannfært MM um að skuldari væri fullfær um að standa við skuldbindingar sínar. Því séu uppfyllt skilyrði 36. gr. laga nr. 7/1936, um efni samnings, stöðu samningsaðila og atvik við samningsgerð.

Í athugasemdum sínum við greinargerð varnaraðila, krefst sóknaraðili þess að varnaraðili standi í það minnsta við þá fjárhæð sem hann bauð sóknaraðila að greiða í tölvuskeyti. Sóknaraðili bendir á að bankinn staðhæfi í skeytinu að miðað við forsendur bankans hafi krafan staðið í kr. 3.048.499 þann 24. janúar 2014. Í greinargerð bankans komi hins vegar fram að krafan standi í kr. 3.551.059, m.v. apríl 2014.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfum sóknaraðila verði hafnað og að sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila á skuldabréfi nr. Y verði einungis úrskurðuð ógild að því marki sem fjárhæðin sé umfram kr. 3.551.059, miðað við 14. apríl 2014 og að sú fjárhæð beri vexti og verðtryggingu í samræmi við ákvæði skuldabréf nr. Z [svo] frá þeim degi til greiðsludags.

Varnaraðili vísar til þess að við mat samkvæmt 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga verði að líta til þess að hluti lánsins sem um ræði hafi farið til greiðslu eldra láns nr. X að fjárhæð kr. 1.745.504, sem MM hafi verið í ábyrgð fyrir. Varnaraðili telur þá ábyrgð hafa verið gilda enda hafði samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga frá 1998 ekki tekið gildi við útgáfu hennar. Í ljósi framangreinds telur varnaraðili það hvorki ósanngjarnt né andstætt góðri viðskiptavenju í skilningi 36. gr. laga nr. 7/1936 að bera fyrir sig umrædda ábyrgð í máli þessu.

Varnaraðili vísar framangreindu til stuðnings til dóma Hæstaréttar í málum nr. 169/2012 og 376/2013.

Varnaraðili telur að öllu ofangreindu virtu og þegar framangreind atriði séu metin heildstætt verði ekki talið að sóknaraðili hafi sýnt fram á að fyrir hendi séu forsendur til að víkja til hliðar ábyrgðarskuldbindingu hans að fullu á grundvelli 36. gr. laga nr. 7/1936.

Framangreindu til viðbótar telur varnaraðili rétt að minna á að ágreiningsmál um lýstar kröfur beri að reka samkvæmt sérreglum laga nr. 20/1991 um skipti á dánarbúum o.fl.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að gildi sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila á skuldabréfi nr. Y, að því leyti sem hún er umfram kr. 1.745.504, miðað við 26. febrúar 2009.

Varnaraðili hefur fallist á ógildi sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila á skuldabréfi nr. Y að því leyti sem skuldabréfinu var ekki varið til greiðslu láns nr. X.

Við mat á því hvort víkja eigi ábyrgð sóknaraðila á skuldabréfi nr. Y til hliðar með vísan til 36. gr. laga nr. 7/1936 um sammingsgerð, umboð og ógilda löggerninga verður að líta til þess að láninu var ráðstafað til greiðslu á skuldabréfi nr. X, sem tryggt var með sjálfskuldarábyrgð MM.

Þegar skuldabréf nr. X var gefið út, þann 10. mars 1997 hafði samkomulag um notkun sjálfskuldarábyrgða, dags. 27. janúar 1998, ekki tekið gildi. Var varnaraðila því ekki skylt að meta greiðslugetu útgefanda þess. Er ekki annað fram komið en að sjálfskuldarábyrgð MM á skuldabréfi nr. X hafi verið gild. Í ljósi framangreinds verður ekki fallist á að víkja til hliðar sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila að því leyti sem skuldabréfi nr. Y var varið til greiðslu skuldabréfs nr. X, samtals að fjárhæð kr. 1.745.504, miðað við 26. febrúar 2009, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 169/2012. Ekki verður fallist á með sóknaraðila að aldur ábyrgðarmanns hafi þau áhrif að ábyrgð hans teljist ógild að öllu leyti.

Að því er varðar varakröfu sóknaraðila er rétt að áréttta að afstaða varnaraðila til stöðu ábyrgðarinnar miðað við 24. janúar 2014 er sett fram í því samhengi að því er lýst skýlaust yfir sem afstöðu bankans að sóknaraðili beri ábyrgð á láni Y, sem nemi þeirri fjárhæð uppreiknaðri til dagsins sem það fæst greitt, að teknu tilliti til afborgana sem greiddar hafi verið. Þá er árétttað að sóknaraðili geti vísað málinu til úrskurðarnefndarinnar, en sóknaraðili tók þann kost. Nefndin hefur enga útreikninga sem styðja þessa tölu og er tölulegur ágreiningur sem kann að vera á milli aðila því alls óljós. Í þessu ljósi telur nefndin sig ekki geta fallist á að fjárhæð lánsins verði slegið fastri m.v. 24. janúar 2014.

Með vísan til alls framangreinds og 36. gr. laga nr. 7/1936 verður að telja að rétt sé að ógilda sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila á skuldabréfi nr. Y, að því leyti sem hún er umfram stöðu skuldabréfs nr. X, kr. 1.745.504, miðað við 26. febrúar 2009.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila, M, á skuldabréfi nr. Y, útgefnu af A, til FF, er vikið til hliðar að því leyti sem ábyrgðin er umfram stöðu skuldabréfs nr. X, kr. 1.745.504, miðað við 26. febrúar 2009.

Reykjavík, 27. maí 2014.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson
Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Jóhann Tómas Sigurðsson
Unnur Erla Jónsdóttir